

Frits Baarda

111 plekken
in Dordrecht die je
gezien moet
hebben

111

UITGEVERIJ THOTH BUSSUM

Woord vooraf

De schoonheid van Dordrecht is een goed bewaard geheim. De historische binnenstad ligt verscholen achter rivieren en wegen, ze geeft zich niet gemakkelijk prijs. De polders en de Biesbosch zijn nog verder weg. De verborgenheid van stad en eiland is tegelijk een zwakte en een charme.

Maar Dordrecht treedt de laatste jaren steeds meer naar buiten. Dordtenaren kenden er al langer de weg en beginnen nu met gepaste trots over hún stad te vertellen. Als import-bewoner, want geboren in Twente, word ik in de ogen van een echte eilandbewoner natuurlijk nooit een echte Dordtenaar. Toch kan ik zeggen dat ik in de 35 jaar dat ik er woon en werk, stevig ben gaan aarden. Lucht, ruimte, rivieren, en overal geschiedenis om me heen.

Ik dacht de stad goed te kennen. Totdat ik de opdracht kreeg om 111 bijzondere plekken te bezoeken, beschrijven en fotograferen. Wat een heerlijke opgave! Ontdekkingsreiziger te mogen zijn in eigen stad. Ik ging nog beter kijken. Eerst aan de overkant, in Zwijndrecht, waar dat fenomenale Venetiaanse stadsbeeld zich ontvouwt. Daarna dook ik mijn stad in. Ik verbleef langer in elegante straten, in musea, winkels, parken, bunkers en op plekken met uitzicht op de rivier. Achter mijn bureau zocht ik naar woorden om uitdrukking te geven aan de schoonheid, of curiositeit. Mijn camera zocht het mooiste beeld.

De stad verraste me na al die jaren nog. Ik kwam op plaatsen die ik nog niet kende, zoals de Barbiewinkel of de Sophiapolder. Het werden 111 plekken, het hadden er meer kunnen zijn. Dordrecht is te bescheiden, ze mag zich laten zien.

Veel mensen hebben me geholpen. Ik mocht eten, drinken, varen, wandelen en soms zelfs slapen. Ze gaven me hun hartelijkheid en mooie verhalen. Graag wil ik ze bedanken! Dankzij hun meeleven kan ik mijn favoriete plekken nu delen met Dordtenaren en buitenstaanders die ik van harte welkom heet in dit boek.

Dit boek verschijnt in de 111 PLEKKEN-serie die Uitgeverij THOTH uitgeeft in samenwerking met EMONS Verlag GmbH, Keulen naar het voorbeeld van de succesvolle 111 ORTE-serie.

© 2016 Frits Baarda en Uitgeverij THOTH, Nieuwe 's-Gravelandseweg 3, 1405 HH Bussum
WWW.THOTH.NL

Deze uitgave is met de meeste zorg samengesteld. De juistheid van de gegevens is mede afhankelijk van de informatie die beschikbaar werd gesteld. Indien die informatie onjuistheden blijkt te bevatten, kan de auteur noch de uitgever daarvoor aansprakelijk worden gesteld.

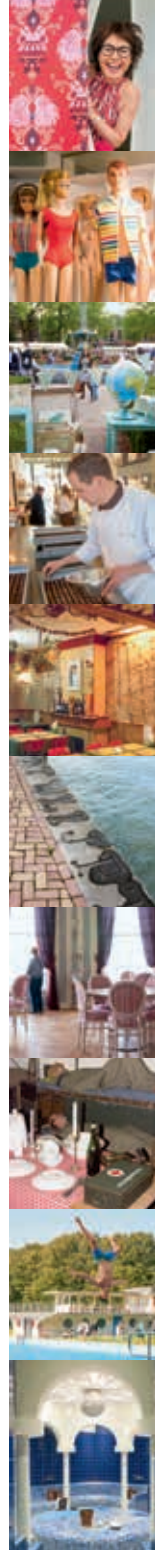
© Foto's: Frits Baarda
Cartografie: altancicek.design
Lithografie: BFC Graphics, Amersfoort
Vormgeving: Studio Hans Lemmens, IJpendam, naar een concept van Lübbecke | Naumann | Thoben
Druk- en bindwerk: B.O.S.S Druck und Medien GmbH, Goch (Duitsland)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij THOTH, Nieuwe 's-Gravelandseweg 3, 1405 HH Bussum.

ISBN 978 90 6868 678 4

111 plekken

- 1___ Achtergevels
De mystiek van huizen in donker water | 10
- 2___ Graf Aelbert Cuyp
Wereldberoemde schilder ligt onder rij stoelen | 12
- 3___ Atelier Katinka
Paradijsvogeltje in een Hollandse winkelstraat | 14
- 4___ Aquarama
Spelenderwijs leren over water | 16
- 5___ Barbiespecialzaak
Barbie en Ken ontvangen wereldsterren in Krispijn | 18
- 6___ Boekhandel De Bengel
Klassieke winkel in leeshongerige boekenstad | 20
- 7___ Bellevue Groothoofd
Vorstelijk eten en slapen bij waterscheiding | 22
- 8___ Beverbos
Stil leefgebied voor teruggekeerde dieren | 24
- 9___ Beverwijckspelen
Levendigheid keert terug rond blauwe fontein | 26
- 10___ Biesbosch MuseumEiland
Griendwerkers en bevers in een begroeid museum | 28
- 11___ Binnenvaartmuseum Siegfried
Een tjokvolle duwboot herbergt scheepshistorie | 30
- 12___ Brokking Banketwinkel
Een zoete zaak voor de smulpaap | 32
- 13___ Bruine vloot
Varend erfgoed in de Woluwevershaven | 34
- 14___ Chocola
Twee ambachtelijke zaken verwennen smaakpapillen | 36
- 15___ Restaurant Costa d'Oro
Pizza's eten in de sfeer van Sicilië anno 1972 | 38
- 16___ Damiatebolwerk
Blijvende woorden in een kaderand | 40
- 17___ DJS Jazzpodium
Jazz, blues en wereldmuziek onder de Grote Kerk | 42
- 18___ Dordtse gevels
Meesterproeven overleefden de stadssanering | 44

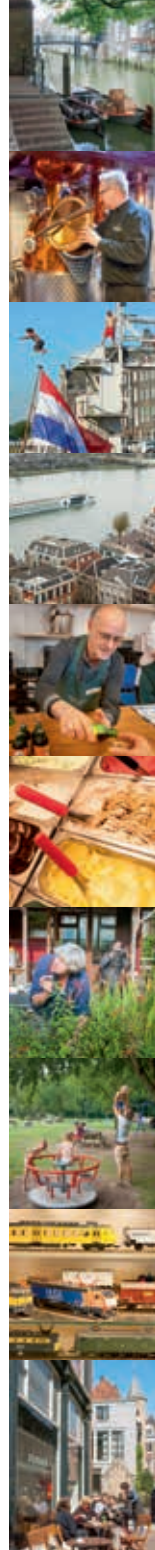
- 19___ Dordts patriciërshuis
Stijlvol museum aan de Oude Maas | 46
- 20___ DordtYart
Hedendaagse kunst in voormalige machinehal | 48
- 21___ Drierivierenpunt
Water, lucht en honderden schepen | 50
- 22___ Duitse manschappenbunker
Tweede Wereldoorlog herleeft in bungalowpark | 52
- 23___ De Elzen
'Van saai naar fraai' in recreatief productiebos | 54
- 24___ Energiehuis
De power is terug in Dordts cultuurhuis | 56
- 25___ Galerie De Compagnie
Hedendaagse kunst in een kolossaal suikerhuis | 58
- 26___ Gemivaria
Een hoogwaardige cadeauwinkel zonder beperkingen | 60
- 27___ Gert Jan de Kaasboer
De beste specialzaak van Nederland | 62
- 28___ Gezicht op Dordrecht
Naar de overkant van de rivier | 64
- 29___ Gevangeniscellen Stadhuis
Ingekerfde woorden achter ijzeren sloten | 66
- 30___ Gilderamen Grote Kerk
Eigentijdse glaskunst in protestants bakken | 68
- 31___ De Giraf en Leesletters
Een feestzaal vol letters en verhalen | 70
- 32___ Giraf aan de Houttuinen
Een exotisch dier heeft zijn thuis gevonden | 72
- 33___ Grotekerksbuurt
Een straat als een hoge tijdloze ruimte | 74
- 34___ Heer & Meester
Met Coffeelicious dé koffiespecialzaak | 76
- 35___ Hamman Sultan
Een oosterse attractie in een gewone woonwijk | 78
- 36___ Hof van Nederland
Waardevolle snippers in een oud klooster | 80
- 37___ Huis Van Gijn
Een immens poppenhuis aan de haven | 82
- 38___ Huis te Merwede
Geesten tussen Nederlands oudste kasteelruïne | 84

- 39___ De Inrichterij
Stoere materialen en swingende vormen | 86
- 40___ Joodse begraafplaats
Kleine dodenakker als tastbare herinnering | 88
- 41___ Kanonslopen
Van vuurmond tot nutteloze schamppaal | 90
- 42___ De Kleine Rug
Eenvoudig recreëren op een schiereilandje | 92
- 43___ Klimhal
Een veelgeprezen berg achter glas | 94
- 44___ Koorbanken
Superieure houtsnijkunst in het achterschip | 96
- 45___ Kop van 't Land
Een idyllisch buurtschap tussen twee provincies | 98
- 46___ Kop van de Staart
Wachten op de rivier in een nieuwbouwwijk | 100
- 47___ Kunstmin
Mooiste schouwburg dankzij zwoele beweging | 102
- 48___ Molen Kyck over den Dyck
De laatste molen op tijd van de ondergang gered | 104
- 49___ Landgoed Dordwijk
Gaaf bewaard gebleven buitenplaats bij Dubbeldam | 106
- 50___ Lange IJzerenbrug
Een blik vanaf de knik naar de Grote Kerk | 108
- 51___ Loempiazzaak
Een dichtende Vietnamees op de Visbrug | 110
- 52___ De Luthiers
Violen, gitaren en prinsheerlijke bedden | 112
- 53___ Mazelaarshuisje
Een werkeloos huisje in de schaduw van de kerk | 114
- 54___ Merwesteinpark
Stadspark met grimmig verleden | 116
- 55___ Merz
Eten, drinken en dansen aan de Kalkhaven | 118
- 56___ The Movies
Uitgaan in een huiselijk filmtheater | 120
- 57___ Museum 1940-1945
Uniformen, persoonsbewijzen en huishoudmaizena | 122
- 58___ Nationaal Landschapskundig Museum
Nederlandse bossen en duinen in art deco-interieur | 124

- 59___ Nationaal Medisch Museum
Enge dingen met een knipoog | 126
- 60___ Natuurpad
Doorkijkjes op rivier als levende schilderijen | 128
- 61___ Nieuwbouw Dordrechts Museum
Eigentijdse architectuur in krankzinnigengesticht | 130
- 62___ Nobel's brood
Een beetje Frankrijk in de Grotekerksbuurt | 132
- 63___ Noordwaard
Nieuwe ruimte voor de rivier en de zeearend | 134
- 64___ Onderwijsmuseum
Inktpotten en een slak in een oud kantoorgebouw | 136
- 65___ Ottersluis
Een complexje als een waterstaatkundig unicum | 138
- 66___ Oudkatholieke kerk Maria Maior
Een teruggetrokken meesterwerkje aan de Voorstraat | 140
- 67___ Paardenmelkerij De Griendheuvel
Theetuin met uitzicht op goetmoedige Shire-paarden | 142
- 68___ Pandora
Heerlijke warwinkel in oude schouwburg | 144
- 69___ Platanen Arend Maartenshof
Oude bomen overspannen 38 huisjes | 146
- 70___ Poppentheater Damiët van Dalsum
Vrijplaats van de illusie aan de Aardappelmarkt | 148
- 71___ Pop-up boekwinkel
Waar boeken hun geheimen openen | 150
- 72___ Restaurant Post
Chillen en eten in Dorchts duurzaamste gebouw | 152
- 73___ Pottenkade
Pittoresk stadsbeeld onderaan een stenen mastodont | 154
- 74___ Regenten- of Lenghenhof
Aangenaam wonen voor vrouwen, zonder 'manvolk' | 156
- 75___ Rondvaartboot Barone
Met klassieke speedboot langs 'Venetië' | 158
- 76___ Huis Roodenburch
Biologisch eten en drinken als de vroege adel | 160
- 77___ Rutte distilleerderij
Alcohol, hout en fruit in de beste traditie | 162
- 78___ Scheffersplein
Een onzichtbare brug om op te drinken | 164

- 79___ Sijctghen
Cuyyp schilderde een wonder van een eend | 166
- 80___ Slagerij Verkerk
Ambachtelijke paardenworst sinds 1963 | 168
- 81___ Sophiapolder
Van zandbank tot natuureiland | 170
- 82___ Stadion FC Dordrecht
Samen strijden in droefgeestige voetbalomgeving | 172
- 83___ Stadsbrouwerij
Nieuw leven in voormalige mouterij | 174
- 84___ Sterrenwacht Mercurius
Met een oude Carl Zeiss turen naar het heelal | 176
- 85___ Straatman reparatiedokje
Antieke scheepslift redt kleine schepen | 178
- 86___ Teekengenootschap Pictura
Kunstenaars en een enkele dichter sinds 1774 | 180
- 87___ Café De Tijd
Bier en gezelligheid in een pand uit 1603 | 182
- 88___ Tribune Reeweg
Een bakstenen monument van sportgeschiedenis | 184
- 89___ Tuin Dordrechts Museum
Rustig eten in de schaduw van oude platanen | 186
- 90___ Tuin Villa Augustus
Mooi en voedselrijk in alle seizoenen | 188
- 91___ Uitzicht vanaf Grotekerkstoren
Rivierenland strekt zich aan uw voeten uit | 190
- 92___ La Venezia
Een oud ijspaleis aan de Vest | 192
- 93___ Villa Beukenhof
Notabelenwoning houdt stadspark verborgen | 194
- 94___ Visser's poffertjessalon
De doorleefde ambiance en clientèle zijn er onaangetast | 196
- 95___ Vleeshouwersstraat
Couleur-locale-straatje met rijk boekenverleden | 198
- 96___ Boekhandel Vos & Van der Leer
Open zaak zoekt contact met de stad | 200
- 97___ Vlijpark
Een volkse parktuin als een groene oase | 202
- 98___ Vreeken's Zaden
Een wereldzaak in de schaduw van de Grote Kerk | 204

- 99___ Wantijbad
Oudste openluchtbad overleeft dankzij vrijwilligers | 206
- 100___ Waterbus
Relaxt reizen naar alle windstreken | 208
- 101___ Watertoren Dubbeldam
Uitzicht over Zuidpolder en de Biesbosch | 210
- 102___ Wereldwijven HandwerkLab
Kussens en vriendschappen achter statige façade | 212
- 103___ Wijnstraat
Een vroegere dijk met middeleeuwse elegantie | 214
- 104___ Het Winkeltje
Al ruim een halve eeuw treintjesgeluk | 216
- 105___ Windsister Warehouse
Ongewone winkel voor mode, meubels en interieur | 218
- 106___ Den Witten Haen
Werken, leren, eten en drinken in Schefferstaete | 220
- 107___ Wonen in de Winkel
Onbeschaamd kijken en kopen in privéhuus | 222
- 108___ Zakkendragersstraat
Hard werken in een onopvallend straatje | 224
- 109___ 't Zeepaert
Een van Nederlands oudste woonhuizen | 226
- 110___ Zusjes
Biologisch vegetarisch eten naast Pelserbrug | 228
- 111___ Zwemplas Merwelanden
Ouderwets plezier maken in natuurlijke omgeving | 230

Overzichtskaarten | 232

1 Achtergevels

De mystiek van huizen in donker water

De schoonheid van de stad zit niet alleen van voren. De binnenstad laat zich ook graag van achteren bekijken, op plaatsen waar huizen met hun achtergevels het water raken. Het kan er vreemd stil zijn, onbestemde geuren en kleuren komen uit de diepte omhoog. Stad, havens en rivieren vormen er een organisch geheel.

De plaatsen laten zich niet alle even gemakkelijk bezoeken. Ga mee met een bootje en dein op het ritme van de huizen die eindigen in de Oude Maas. De voordeuren zijn naar de Wolwevershaven gekeerd, maar lange, koele gangen geven toegang tot de achterhuizen. Ze staan er al honderden jaren in de rivier. Reizigers kwamen vroeger woorden tekort en zagen vergelijkingen: 'Venetië van het Noorden' is een nagelaten omschrijving van het Dordts stadssilhouet.

Bij het binnenvaren van de havens bleven ze in de ban van de watergevels. Vooral kunstenaars bleken aangetrokken door de mystiek van afgemeerde schepen en verweerde huizen in het donkere water. Op zoek naar stadsbeelden trok ook de Amsterdamse kunstenaar Willem Witsen in 1898 naar Dordrecht. Hij was zo onder de indruk dat hij meerdere keren terugkwam, om er met een gehuurd roeiboortje de Voorstraatshaven af te varen. Zo kon hij vanaf een laag standpunt vormen en kleuren vastleggen in de wisselwerking tussen licht, water en gebouw.

Witsen ging meestal vroeg op pad om het fijnste licht te kunnen vangen, zoals hij schreef: 'Er was een wolk dauw boven 't water, dat helemaal in toon lag met de schepen maar daarboven de daken van oude huisjes, de toren met de hoge bomen er omheen belicht door de zon aan de horizon; en 'n puur blauw, heel teer, fijn blauw luchtje, zo fijn!'

De beschrijving komt overeen met het deel van de Voorstraats-haven bij de Pelslerbrug. Reizigers van nu kunnen dezelfde sfeer proeven en Witsens lage standpunt innemen door de trappen van de Manhuissteiger af te dalen.

Adres Manhuissteiger/Grotekerksbuurt 46, 3311 CB Dordrecht | OV Bus 88 richting Rotterdam, halte Stads Kantoor | Tip Bed & Breakfast Blom aan de Gracht, Grotekerksbuurt 46-48, www.blomaandegracht.nl.

2__ Graf Aelbert Cuyp

Wereldberoemde schilder ligt onder rij stoelen

Was hij in Londen of Parijs geboren, hij zou na zijn dood een praalgraf hebben gekregen. Amerikaanse en Engelse kunstkenner beschouwen hem als één van de grootste Nederlandse schilders van de zeventiende eeuw. In zijn geboortestad Dordrecht was Aelbert Cuyp bij leven wereldberoemd, maar zijn roem is vrijwel verdampt. De schilder ligt achterin de Augustijnenkerk, verborgen onder een rij stoelen. Een koperen bordje met zijn naam zegt: 'Hier ligt begraven de schilder Aelbert Cuyp 1620 1691'. Geen gids die de weg wijst. De meester ligt er stil te wezen.

Tekens van herinnering zijn er ook op andere plaatsen, zoals tekstbordjes aan huizen waar hij ooit woonde. In de Vriesestraat staat een verdwaald kunstwerk bestaande uit zilveren ballen, waarin Cuyps vermaarde luchten te zien zouden zijn. Het is een mager eerbetoon in vergelijking met vakgenoot Ary Scheffer, die op een sokkel een naar hem genoemd plein overziet.

Aelbert Cuyp is telg uit een invloedrijke Dordtse schildersfamilie. Vader Jacob Cuyp was de eerste belangrijke portretschilder van de stad en leermeester van velen. Zoon Aelbert koos voor het landschap. Zijn leven lang bleef Cuyp Dordrecht trouw. Als jongeman tekende hij waterkanten met bomen en stadsgezichten in de verte, in latere jaren ontdekte hij het licht en plaatste hij rustende herders en ruiters in arcadische landschappen. 'Cuyp, een zinkende zon aan de heldere hemel, die als water wordt beroerd door een vlucht van duiven, gouden damp, lichtkrans om een os of berk, blauwe wierook van mooie dagen,' schreef Marcel Proust in een lofdicht.

In Nederland raakte Cuyp in vergetelheid. Britten herontdekten in de achttiende eeuw het geweldige oeuvre en kochten vrijwel alles tegen recordprijzen op. Nu worden de kunstwerken in musea overal ter wereld gekoesterd. Het Rijksmuseum en Dordrechts Museum hebben gelukkig ook een paar fraaie stukken in huis.

Adres Augustijnenkerk, Voorstraat 216, 3311 ET Dordrecht | OV Citybus 10, halte Nieuwbrug | Openingstijden za 11-16 uur | Tip Langs de kerk loopt van poort naar poort een intiem en eeuwenoud straatje.

3__Atelier Katinka

Paradijsvogeltje in een Hollandse winkelstraat

Was ze in Amsterdam gebleven, dan zou die stad haar werk hebben gekleurd. Haar kinderjaren bracht ze er door in permanent gezelschap van potlood en papier. Ze studeerde af in dessins en mode, de wereld lag aan haar voeten. Maar Katinka van Haren kwam naar Dordrecht. De somber ogende stad leek een vruchteloze bodem voor de uitbundige kunstenaar. Totdat ze in Hollands oudste stad begon te aarden en zich in de cultuur en historie verdiepte. Dordrecht schonk haar inspiratie, Katinka gaf de stad sprankeling terug.

Al vele jaren is een oranje geverfd hoekpand haar artistiek domein. In een bad van licht zijn een museumpje, winkel en werkplaats ondergebracht. Zowel de kunst als de kunstenaar laten zich er bewonderen. Iedere dag blits en tot in de puntjes gekleed is Katinka zelf een levend kunstwerk, een opgewekt paradijsvogeltje in een Hollandse winkelstraat. Iedere klant treedt ze kwinkelerend tegemoet met een vrolijke groet en verhalen over haar werk.

Toch lijkt het winkelgedeelte niet op een volière, eerder op een verblijf voor gedroomde dieren. Het zijn Katinka's gorgelwezens. Op een dag las ze de gorgelrijmen van dichter en stadgenoot Kees Budingh'. Ze maakte kennis met de larienkoekoek, krillemonus, popokatepee en natuurlijk de blauwbilgorgel. De vervreemdende woorden werden broeinstesjes voor de kunstenaar. Uit allerlei technieken en materialen ontstonden wonderbaarlijke schepselen, die een plaats kregen op exposities en in haar winkel.

De kunstenaar past op de wezens terwijl ze zich wijdt aan het ontwerpen van dessins, ornamenten en kandelaars. Ze laat zich inspireren door het interieur van het Huis van Gijn, waar ze het liefst zou wonen. Met een kroontjespen en alle tinten inkt trekt ze krullen, afgezet door honderden puntjes, een spel van beheerste beweging dat eindigt in een feest van kleuren. Kunst en Katinka vloeien dan op papier ineen.

Adres Voorstraat 175, 3311 EM Dordrecht, www.katinkavanharen.nl | OV Citybus 10, halte Nieuwbrug | **Openingstijden** Op onregelmatige tijden | **Tip** Galerie Kleur op het Steegoversloot 41, voor schilderijen, sieraden en vooral textiel, www.galeriekleur.nl

4 Aquarama

Spelenderwijs leren over water

Het kan kinderlijk plezierig zijn: kijken naar een sloot. Wat beweegt daar onder water? En schuilt daar tussen de planten een snoek, of is het toch een dode tak? In het Aquarama kun je onder water kijken, zonder nat te worden. De sloot bevindt zich achter glas, een groot doorkijkraam. Daarachter veel waterplanten, waartussen salamanders, torretjes en andere beestjes zwemmen. De poelslak schraapt traag het glas schoon, waardoor het zicht altijd helder is.

De sloot noemen ze hier poel. De bekende tv-bioloog Freek Vonk, opgegroeid in Dordrecht, heeft er zijn naam aan verbonden. Kinderen zijn gek op hem, maar stiekem ook hun moeders. Ze komen met z'n allen naar het reusachtige aquarium aan de rand van het Weizigtpark en wanen zich voor even in de Amazone.

De Freek Vonkpoel is onderdeel van een speelse en interactieve tentoonstelling over water, in een helder blauw gebouw dat Aquarama heet. In zes deelruimten volgt de bezoeker de weg van het water, eerst op wereldschaal, dan naar Dordrecht en ten slotte naar huis, waar het water eindigt in het doucheputje of de toiletput. Alles in het educatieve gebouw is aanraakbaar, zelfs de grote drol in de pot. Het Aquarama vertelt op speelse wijze over dijken, molens, waterbeheersing, waterzuivering en het belang van water.

Het blauwe gebouw hoort bij het Duurzaamheidscentrum Weizigt, dat zich uitstrekt over twee hectare groen tussen de oude binnenstad en de wijk Krispijn. Het koetshuis, een rijksmonument uit 1886, is het hart van de levendige tuin. Daarin ook een moestuin, kruidentuin, klimaatkas en een bijenstal. Voor grotere dieren moet je naar de stadsboerderij. Daar wonen een klein Dahomey-rund, een lakenvelder koe, Twentse landganzen en tevreden konijnen die je mag knuffelen. Met zijn begroeide golvende dak en andere milieusparende technieken is dit de meest duurzame kinderboerderij van heel Nederland, zo wordt beweerd.

Adres Van Baerleplantsoen 30, 3314 BH Dordrecht, www.weizigt.nl | OV Centraal Station, vanuit achterzijde 5 minuten lopen | **Openingstijden** elke dag 9-17 uur, toegang gratis | **Tip** Weizigtpark, oud landgoed, met speeltuin Sevenoaks.

5__ Barbiespecialzaak

Barbie en Ken ontvangen wereldsterren in Krispijn

Barbie en Ken wonen in een gewone, bijna burgerlijke straat in de wijk Oud-Krispijn. Al sinds 1985 vinden ze er onderdak in een rozekleurige winkel, die later werd verdubbeld. Uitbreiding was nodig, want samen met ruim 1300 vrienden en varianten van henzelf vormen de twee eeuwig jeugdigen de grootste verzameling barbiepoppen in Europa. In de museale specialzaak staan ze doodstil in dozen van mica-plastic, in afwachting van bewonderaars en kopers. Hier is het altijd feest: plastic fantastic!

Paul Bouman is het enige levende lid van de barbie-familie. Iedere dag ontfermt hij zich over zijn geliefde fantasiefiguren. Toen hij zestien jaar oud was, begon hij een speelgoedwinkel. Barbie gunde hij steeds meer winkelruimte, nadat zijn zus en een vriendin hem met het meisjesidool lieten kennismaken. Bouman reisde naar de Verenigde Staten om er collectors items te kopen. De winkel werd een Barbie-paleis, met een wereldwijde bekendheid.

PM Collectibles, de officiële naam, trekt evenveel jonge als oudere klanten, en ook mannen en vrouwen zijn gelijk verdeeld. Ze komen vaker van buiten dan binnen Dordrecht. Via de website komen bestellingen binnen uit de Verenigde Staten, China, Rusland en Nieuw-Zeeland. De winkel zelf oefent ook aantrekkingskracht uit. Bouman ontvangt celebrities uit de Nederlandse en Amerikaanse showwereld. Discretie is gegarandeerd, maar er zijn echte sterren bij, zo verzekert hij.

Al driekwart van zijn leven brengt hij tussen de poppen door en het verveelt hem geen dag. Ze zijn hem allemaal dierbaar, maar natuurlijk heeft hij zijn voorkeuren. Zo smelt hij nog steeds bij het zien van Bubble Barbie met haar ronde kapsel, een zeldzaam vintage model uit 1964. Maar passie en brood gaan in zijn winkel wel samen. Alle barbies zijn te koop. De prijzen variëren van vijf tot drieduizend euro. Bouman glundert nog iedere keer als hij een gelukkig klant samen met een barbie ziet vertrekken.

Adres Brouwersdijk 60, 3314 GS Dordrecht, www.pmcollectibles.nl | OV Stadsbus 3, halte Torenschool | **Openingstijden** ma, wo, do, vr 10-18 uur, za 10-17 uur | **Tip** Aan de Dubbeldamseweg 121a is Little Dreamhouse gevestigd, voor miniaturen en poppenhuizen, www.littledreamhouse.nl.

6 Boekhandel De Bengel

Klassieke winkel in leeshongerige boekenstad

Dordrecht is een boekenstad. De gewezen arbeidersstad herbergt de grootste boekenmarkt van Holland, een kinderboekwinkel, een pop-up-winkel, stripwinkel, kantoorboekhandel en twee algemene boekwinkels. En er is een klassieke boekwinkel, van het soort dat overal te lande uitsterft maar in deze stad fier overleeft. Bij boekhandel De Nieuwe Bengel liggen top-tientitels, maar vooral boeken waar de klant niet naar op zoek was en toch gelukkig onder de arm mee naar huis neemt. Een zaak die je eerder in Genua of Porto zou verwachten dan in Dordrecht.

De winkel is diep en heeft hoge muren, bedekt met houten kasten. Niet overladen, maar wel goed gevuld met boeken. Halverwege de zaak staat overdwars het motto geschreven: 'Wie leest leeft dubbel', een opdracht van de Dordtse dichter Jan Eijkelboom. De winkel ademt leesgenot, of kijkplezier voor wie niet van woorden houdt.

De Bengel, de naam zegt het al, heeft een eigenzinnig karakter. Niet dwars maar op eigen koers vooruit. De identiteit strookt met de eigenschappen en voorkeuren van de cliënte, maar ook die van de bezielde eigenaar. Klant en eigenaar zijn de zaak. Ze delen een hongerige nieuwsgierigheid naar de wereld van literatuur, kunst en wetenschap. Boeken zijn hun dagelijks voer.

Eigenaar Gerrit-Jan Kruidenier zorgt voor de aanvoer. Hij voedt zijn klanten ook met advies, aandacht, twistgesprekjes en een kwinkslag. En parate kennis van boeken, vanzelfsprekend. Als jongen las hij gerust een boek, maar de leeslust nam maniakale vormen aan nadat hij zich had ingeschreven voor de kunstacademie. De jongeman meldde zich op een dag bij de vorige eigenaar, Bart van Dulmen. In 1969 was die aan de Voorstraat een rebelse boekhandel begonnen. Weg met de preutsheid, pop-elpees voor dumprijzen en boeken voor iedereen. Het rebelse is misschien weg, maar welbeschouwd is De Bengel hetzelfde kind gebleven.

Adres Vriesestraat 35, 3311 NN Dordrecht, www.debengelonline.nl | OV Diverse bussen, halte Centrum | **Openingstijden** ma 13-17.30 uur, di-vr 10-17.30, za 9.30-17 uur, zo 12-17 uur | do-avond tot 21 uur | **Tip** Habets herenmode aan de Vriesstraat 37 heeft luxe mode-merken, www.habetsherenmode.nl.

7__Bellevue Groothoofd

Vorstelijk eten en slapen bij waterscheiding

Bellevue is de elegante Franse naam voor een plaats waar alles Hollands is. Vanuit het hotel, en zeker vanuit de koepel van de Groothoofdspoort, ontvouwt zich een spectaculair uitzicht op de mooiste waterscheiding van ons land, gelegen op de noordpunt van Hollands oudste stad. Geen wonder dat de eerste eigenaar van het toenmalige logement deze Franse naam koos: Bellevue. De locatie had grandeur. Hotelier P.J. Boudier, propriétaire zoals hij zich noemde, besloot de naam te voeren. Het was begin 1800: de Fransen heersten in Nederland en dus ook in Dordrecht. Bellevue werd een vertrouwd begrip, bij Dordtenaren en reizigers.

Tweehonderd jaar later bestaat de naam nog, sinds 2010 in combinatie met het Groothoofd, de naam van het kadehoofd aan het drierivierenpunt. Op de plaats waar burgers, buitenlui, koningen en keizers aten en sliepen, richtte meesterkok Ad Janssen een horecапaleis in: Bellevue Groothoofd Hotel Culinair. Gasten kunnen er terecht in een luxe á la carte-restaurant, een private dining room, een brasserie (Poort van Dordt) en wijnbar 't Verloren Hart.

De herbergier die de naam verzon, was niet de eerste die hier een logement begon. Het Groothoofd is altijd een plaats geweest van komen en gaan, van eten en slapen. De plek was het voornaamste havenhoofd. Dordtse burgers, vreemdelingen, maar ook keizers en koningen kwamen er aan land. De entree paste bij hun status. De laatste vorst die per schip arriveerde, was op 27 april 2015 koning Willem-Alexander, met in zijn kielzog koningin Máxima.

Dordrecht telde ooit achttien stadspoorten. De Groothoofdspoort bleef gespaard. Het bouwwerk werd tussen 1440 en 1450 opgemetseld. Pas in 1640 kreeg het de naam Groothoofdspoort. Die grootse naam verdiende het, want over de oorspronkelijke laatgotische poort werd een nieuwe renaissancepoort gebouwd. Vanaf 1692 siert een achtkantige koepel de belangrijkste stadspoort.

Adres Boomstraat 37, 3311 TC Dordrecht, www.bellevuegroothoofd.nl | OV Bus 10, halte Bellevue | Openingstijden ma-zo 11.30-22 uur | Tip Poort van Dordt, brasserie, de koepel bovenin heeft een panoramisch uitzicht op stad en rivier, www.depoortvandordt.nl

8__Beverbos

Stil leefgebied voor teruggekeerde dieren

De bever keerde in 1988 terug in Nederland. Ruim anderhalve eeuw was hij weggeweest, wegens verslechterende leefomstandigheden. Natuurbeheerders brachten vijf paartjes vanuit Oost-Duitsland naar de Biesbosch. Daar waren de omstandigheden het gunstigst: lekker nat, goede temperatuur en voldoende planten en bomen als voedsel. Zo moest de herintroductie van de knaagdieren slagen. In volgende jaren kregen de geïmporteerde dieren gezelschap van andere exemplaren.

Twee bevers, een mannetje en een vrouwtje, kregen een kunstburcht aangeboden, vlakbij het bezoekerscentrum. Het van leem en takken opgebouwde huis staat nog steeds overeind, al is er wel wat herstelwerk verricht. Bente en Berend bewonen nu de donkere burcht in het beverbos, waar ook roodwangschildpadden van hun vrijheid genieten. Terwijl de exoten overdag naar blaadjes happen, liggen de bevers vaak in een diepe slaap. Pas 's nachts komen ze weer echt tot leven. Ze houden zich schuil in een ruime poel, omzoomd door planten, riet en wilgentakken.

Menselijke bezoekers van het beverbos dienen het gebied sluipenderwijs te betreden. De kunstburcht heeft een smalle donkere gang, met een kijkgat aan de achterkant. Als je geluk hebt ligt het echtpaar daar te soezen. Een smal pad voert de wandelaar rond de drassige wildernis. Halverwege is een hoog observatorium van leem en palen, dat een mooi uitzicht biedt. De stilte houdt een belofte in. De bever kan er zomaar opduiken.

De eerste vijf paartjes hebben, na een aarzelend begin, in de loop van de jaren veel kroost gekregen. Naar schatting leven nu driehonderd bevers in de hele Biesbosch, waarvan een derde in het Dordtse deel doorbrengt. Ze hebben van wilgen en ander materiaal hun eigen woningen gebouwd, ongeveer honderd burchten in totaal. In hun zoektocht naar nieuwe territoria hebben ze intussen de stad bereikt. Beverburchten staan aan de achterkant van mensenhuisen.

Adres Biesboschcentrum, Baanhoekweg 53, 3313 LP Dordrecht, www.biesboschcentrumdordrecht.nl | **OV** Taxivast 801, Halte Biesboschcentrum | **Openingstijden** Biesboschcentrum: di-zo 10-16 uur; Beverbos: vrije toegang | **Tip** Vanaf het Biesboschcentrum worden regelmatig excursies georganiseerd, te voet of per fluisterboot.

9__Beverwijcksplein

Levendigheid keert terug rond blauwe fontein

Dit intieme stadsparkje staat model voor de hernieuwde aandacht van Dordtenaren, zowel burgers als politici, voor hun stad. Honderd jaar geleden was er volop leven aan het Beverwijcksplein. Er stond een gymnasium, een ziekenhuis en er kwamen vleeshouwers samen. Op de markt handelden ze in koeien, paarden en schapen. De kermis streek er neer. Later werd het plein een knooppunt voor bussen.

Toen trad de neergang in, en de stilte. Ziekenhuis en gymnasium kregen bezoek van de sloophamer. De neorenaissance fontein uit 1895 werd verbannen naar de gemeentelijke opslagplaats, om later in de Rozenhof op te duiken. Het was eind jaren zestig van de vorige eeuw, een duistere fase van stadssanering.

Het Beverwijcksplein werd leeg en stil. Een paar jaar voor de eeuwwisseling kreeg de plek iets van zijn charme terug. In 1996 ontving het woonzorgcomplex Stadswiel de eerste ouderen. Een jaar later keerde, zorgvuldig begeleid door de gemeente, de in zink gegoten fontein terug op de plaats waar hij thuishoorde. De helder blauwe 'kaarsenstandaard' bracht direct kleur in het plantsoen. Sierlijke waterstraaltjes versterkten de parkachtige sfeer. Ouderen zochten schoorvoetend de nieuwe bankjes op en begonnen op de aangeharkte paden te jeu-de-boulen.

Het Beverwijcksplein is herontdekt als een terrein voor intieme evenementen. Er vinden pianoconcerten plaats, jeu-de-boulewedstrijden, maar ook kleinschalige markten. Zo strijken elke laatste zondag van de maand tientallen creatieve ondernemers neer. Rond de fontein ontstaat een pop-upmarkt met kramen vol vintage artikelen, kinderspeelgoed, handgemaakte sieraden en versgebakken brood. Dordtenaren komen er proeven, van zowel sfeer als verse waren. Bij mooi weer zitten ze op bankjes bijeen, om te eten, drinken en luisteren naar muziek van lokale artiesten. Om te genieten van een zorgeloze zondag rond een in ere herstelde fontein.

Adres Beverwijcksplein, Dordrecht | OV Vanaf Centraal Station vijf minuten lopen |

Tip Het in ere herstelde Tomadohuis, ontwerp van de beroemde architect Huij Maaskant, biedt onderdak aan restaurant Copenhagen. Recht tegenover het Centraal Station, www.restaurantcph.nl.